

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
 negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor,
 félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
 Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik napenkint reggel, kivéve hétfőn.
 Laptulajdonosok és főszerkesztők:
JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICE GYULA dr.

Szerkesztőség:
 Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11
Kiadóhivatal:
 HEUMANN MÖR könyvkereskedése, Szabadkán.
 Telefon sz. 85.

Az első összecsapás.

Mikor az egymással harcban álló seregek a piros vért kimélni akarták, vezéreik álltak ki egymás ellen, egy szál karddal, életre-halálra. A melyik vezér azután győzött, győztesnek tartották annak ügyét is. Így van most ez a mi politikai életünk mezején. Nemzeti küzdelmünk tizenegyedik hónapjában Magyarország nevében Tisza István gróf miniszterelnök s az osztrák kamarilla megbízásából Körber Ernő dr. miniszterelnök állottak ki a küzdőtérre.

Az első összecsapás megtörtént: mindkét részről heves és kiméletlen. Mintha csak egyik a másiknak a fejét akarta volna ketté hasítani. Tisza magánosan, előkelően s mereven utasította vissza Körber exkurzióit a magyar közjog terén, Körber pedig visszavágott szívet metsző gunynyal, még az egyéni tisztességbe is belegázolva.

Kean Edmund.

— A »Bácsmezei Napló« eredeti tárczája. —

Irtta: **Szilágyi Ivor.**

A név, melyet soraim fölé irtam, már régen a halhatatlanságé. Mikor egy lángész pályáját, küzdelmeit, dalait igyekszünk megérteni, megértetni — önkéntelenül is megkap az az erő, mely tetteiből és az a láng, mely lelkesedéséből, kitartásából szinte kiblobban!

Osodálatos, hogy éppen a ködös Angliának földjére születtek a legragyogóbb elmék és azt járták a legfényesebb csillagok. Ezek között méltó helyet foglal el és örök időknél át szórja fényét a nagy *szellemóriásnak* legtökéletesebb tolmácsolója: *Kean Edmund.*

Nem érdektelen róla írni most, mikor a magyar színművészet testének ereit új vér

Ugy érezzük, hogy ez eseménye a magyar politikai életnek ismét egy forduló pontjához értünk.

A magyar alkotmánynak és közjognak élet-halál harca ez újból az osztrák centralizáció rémével. Amiótt Bocskay, Bethlen, Rákóczy, Kossuth és Deák küzdöttek, azt kell most is megvédelmezni: a magyar alkotmányt, a melynek az eltiprására az osztrák parlamentnek egymás iránt lángoló gyűlölettel eltöltött pártjai ime a legszebb harmóniában egyesülnek.

Egy közszabadság, alkotmány nélkül élő népnek veleszületett ösztönszerű gyűlölete ez az alkotmányosság keretében és a közszabadságból táplálkozó nép ellen.

Minél jobban akarjuk mi alkotmányunk bástyáját szilárdítani, a közjogokat kitágítani, odaát a monarchia másik felében annál vehemensebben tör ki

hatja át, mikor az egyedül igaz, az egyedül létjogosultsággal bíró *természetesség* harczosaivá esküdnek mindazok, akiknek tehetsége őrzi a mesterkéltégek terhelő, lenyűgöző igáját. Most, amikor abba a jegybe léptünk, amelyben nagygyá lehet egészében is a magyar színművészet!

Meghajlom a régi uttorók előtt tekintettel, de lelkesedéssel üdvözlöm mindazokat, akik az új törekvések zászlaját fennen lobogtatják!

Hatalmas fénysugarak világítják be a követendő utat — a multból is! Talán a legragyogóbb Kean Edmund hatalmas lánglélke.

*

Első nagy diadala közepette szeretném önök elé állítani, mikor 1814. január 26-án a sorstól annyira elgyötört vándorszínész

az irigység és irántunk való gyűlölet, lángja.

Ha Ausztriát rákényszerítették a viszonyok, hogy velünk meg kell egyeznie ezt az egyezséget mint most is az 1867. évi XII. t.-cikk felségjogra vonatkozó rendelkezéseit egészen másképp magyarázzák odaát, mint idehaza.

Az osztrák felfogás ez: a pragmatika sankció alapján bizonyos ügyeink közösen intézendők el Ő Felsége többi tartományával. Mi ezeket ha megakarjuk változtatni, a királyi szentesítés formai erőre emeli, de hatályba csak akkor lépnek, ha a másik államban pedig megfelelő törvényt hoznának.

A magyar álláspont ez: Az 1867. évi XII. t.-cz.-ben felemlített felségjogokat Ő Felsége a magyar király alkotmányosan gyakorolja. Az osztrák befolyás kizárva.

Tisza István gróf miniszterelnök en-

Drury Lane-ban Shylock alakításával Anglia minden nagy művészt maga alá teperi és a közönség tomboló tapsai arról győzik meg, hogy azok csak az ő dicsőségének az — előfutárjai voltak. Pedig erre az utjára a színház felé e szavakkal indult, midőn nejtől elbucsuzott: »Ah Mary, úgy érzem magam, mintha vesztőhelyre mennék!« És azt a helyet egyórával később ellenségeinek és az elbizakodott gonyolódóknak vesztőhelyévé választotta. Valódi óriások azok, akik ilyen győzelmet tudnak kivívni! Tehetsége és lángesze voltak egyedüli fegyverei. Egy görbe botot és egy fekete parókat vitt magával a színházhoz. A fekete haju Shylock fényes diadalt aratott. Lám még a külső megjelenésében is új mert lenni. Zárjel között álljon itt, hogy 1787. évi márczius 17-én született, az angolok legnagyobb ünnepe — Szt. Pierre napján. Mintha a sor

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy **f. é. deczember hó 1-én a huspiczon Dimitrijevits-féle házban** egy a mai kornak teljesen megtelelő

Fűszer-csemege és festék kereskedést

nyitok.

Szives pártfogást kér teljes tisztelettel

Rukovina Nándor.

nek a felfogásnak adott kifejezést a november 18-iki országgyűlésen. Miután szintiszta és egyedül helyes, az egész parlament elismeréssel honorálta.

Ki fog a két miniszterelnök közül a páros viaskodásban győzni, még nem tudjuk. Félő, hogy az lesz a győztes, aki közelebb van a Felsőhöz s besugásával, befolyásolhatja: Körber osztrák miniszterelnök.

Másrésről Tisza háta mögött ott van ebben az ügyben az egész magyar parlament és a visszavágásával fellekesített egész közvélemény. Tisza neki vetheti hátát a magyar alkotmány sziklafalának, mely ezredév viharait látta maga fölött elvonulni, a nélkül, hogy ez az alkotmány elveszett volna.

Odaát a miniszterelnök egy hivatalnoki miniszterium élén áll s ha megakad az államgépezet kereke, a 14. §-al, mely az abszolutizmus bélyegzője, indítják azt újra meg. Az egészen a mi dolgunk, hogy Ő Felsője az ő fejedelmi jogait alkotmányosan gyakorolja és a katonai kérdésekben a magyar király a magyar nemzet aspirációit elősegíti. Ebbe beavatkozást nem engedhetünk s ha valaki mégis megkísértené, azt a dolgok komolyságának megfelelően utasítjuk vissza.

Bukhatik Körber vagy bukhatik Tisza az alkotmányra vigyáz az egész nemzet s bármily sértőleg vágjon is vissza az osztrák miniszterelnök, ezt jelentheti az, hogy Tisza, csak hogy az osztrákok kegyét megnyerje, mást mondott Bécsben s hogy a magyar nemzet tapsait ki-

váltsa, mást hirdet Budapesten, de nem jelentheti a magyar alkotmánynak a bukását.

Mi ezer esztendőn keresztül vért áldoztunk ezért az intézményért, végig jártuk vele a martiriumnak minden gólgóját s sok könnyel, még több vérrel szereztük meg azt a jogunkat, hogy ügyeinket magunk intézzük. Ép ezért feltjük is, mint az életünket.

De odaát!? Ott az alkotmányos szabadságért semmit nem szenvedtek, csak ajándékba kapták a császártól, hát törődnek ők azzal, ha ezt az ő kezeikből néha-néha ki is veszi s nyakukba akasztja a 14. §-t. Csak gyáraik jól füstölögjenek és Magyarországot tovább fejhesék.

Minthogy a mi alkotmányunk a mi hazánk létének az alapja: ehhez az alaphoz hozzá nyulni senkit nem engedünk.

Tovább védelmezzük és fejlesztjük; ha Tisza István el nem szédül az osztrák támadásoktól és meg nem adja magát, akkor szívesen látjuk tovább is, de mindig alkotmányunk mellett, ellenkezőleg mindegy, akár Körber bukik meg, akár Tisza István gróf magyar miniszterelnök.

Országgyűlés.

Alig mult el tíz óra, amikor Perczel Dezső elnök megnyitotta az ülést.

Gróf Serényi Béla államtitkárrá való kineveztetése folytán lemondott a mandátumáról. Az elnök bejelentette, hogy az országos Iparegyesület gróf Zichy

képen lépett föl Chambers kisasszony. Kean a szerepéből semmit sem tudott, de rendíthetetlen nyugalommal — beszélt. A kisasszony méltatlankodva mondta a fölvonásközben Keannak: »Uram, ez gyalázás, hogy ön föl mer lépni, anélkül, hogy csak egy szót is tudna szerepéből!« Edmund megperdült a sarkán és gorombán kérdezte az igazgatót: »Honnét került ide ez a leány!?« Az a leány nemsokára Kean asszonyoság lett!

Ez volt a tulajdonképeni lelki forrongás ideje minden téren. A valódi diadal pálya a fönt említett 1814. jan. 26-iki sikerrel nyílt meg számára.

Kean erős egyéniségének köszönheti rendkívüli diadalait. Az ösztönszerű tudásnak, a különféle szenvedélyek tolmácsolására szükséges tehetségnek és készségnek olyan ereje volt meg a kis természetű művészen, amely pillanat alatt hatalmába tudott keríteni mindenkit. Varázsa alól senki sem vonhatta ki magát.

És Kean volt az, aki a színpadon is természetes és igaz akart és tudott lenni.

Korának nagy művészei mind valamelyes »stilus« szerint játszottak. Nagyobbrészt különczködés volt az, mely minden igaz alapot nélkülözött, de bele tudták préselni fölfogásukat a közönség izlésébe. Mindenesetre ehhez is erős tehetség kellett!

Kean nem a szerepet simította magához, hanem maga simult a szerepéhez és mint olyan váltotta ki abból a hatásokat. Nem

Jenő utján kérvényt nyújtott be az obstrukció ellen.

— És gróf Zichy Jenő vállalkozott a beadására! — méltatlankodott az ellenzék.

Perczel Dezső elnök: Napirend előtt a miniszterelnök ur kíván szólni.

Gróf Tisza István: Az osztrák miniszterelnökkel nem akar polémiába bocsátkozni. Csak két megjegyzése van. Körber azt mondta tegnap, hogy ő is az osztrák-magyar kiegyezési törvényre hivatkozott. Ezt nem tette, mert osztrák-magyar kiegyezési törvény nincs. (Általános helyeslés.) A másik helyreigazítása az, hogy Körber ur szerint a kiegyezési törvény tartama mindkét részről addig kötelező marad, míg azt mindkét rész egyetértőleg meg nem változtatja. Felolvassa a szabadelvű pártkörben tett nyilatkozatát. Csak az volt a célja, hogy bebizonyítsa, hogy a létező rend nem állhatna fenn, ha azt egy oldalról megbonthatnák. Teljes paritás alapján állunk s méltatlanság volna, ha azt állítanók, hogy Magyarország csorbát akar ezen ejteni. (Tetszés a jobboldalon.)

Kossuth Ferencz: Méltányolja Tisza kijelentését, hogy addig marad a helyén míg az alkotmánynak jogokat szerez. Kijelenti, hogy olyan miniszterelnök ellen, aki másként járna el, a végletekig harcolná ő és a pártja. De abban, a mit felszólalása végén mondott, nem ért vele egyet. Ha a magyar országgyűlés a királyllyal törvényt alkot, az érvényes Ausztria reánk nézve külön állam s külön államban persze magyar törvény nem érvényes. Magyarországon azt a tételt felállítani, hogy a magyar törvény csak formai hatálylyal bír s érvényességéhez idegen hozzájárulás kell, nem lehet. Jelentse ki a miniszterelnök, hogy nem így értette a szavait. (Nagy tetszés.) Megdöbbenve látja Körber kísérleteit, me-

Kean volt, hanem az, akit játszott és abban a szerepben olyan volt a gondolkozásmódja is! Ez a tehetség csak a — választottak tulajdona.

Milyen furcsa és természetellenes volna, ha a »Szentivánéji álom«-beli korlátolt, együgyű mesteremberek, körmönfont színpadi fogásokkal keresnék a hatást! Hogy tudhatának azok ilyesméről, akik végre is nem voltak színművészek és épen a belekontárkodásuk kedves — és nevetséges. Ez a kis kitérés talán feleslegesnek látszik, mert csak egyoldalú példa, de így érthetem meg legegyszerűbben azt, amit mondani akartam. És Kean nem gondolkozott soha a helyett, akit alakított. Milyen nehéz munkája ez mégis a — színművész agyának.

Csakis ebből a felfogásból kiindulva alkothat valaki nagyot és értékest! Természetesen — magában — ez még nem elég. Kean-ban meg volt minden más tulajdonság is.

III. Richardot 1814. február 12-en játszta szintén a Drury Lane-ban, melynek most már ünnepelt művésze! A siker óriási volt. Olyan Richardot előtte senki sem alakított. Ez természetes volt és minden ízében — igaz. A lángeszű Kean Edmund az előadás előtt azon töpreng, hogy nagyon kicsi a természete. »Shylocknak keleti redős öltönye elfedett, de most meg kell mutatnom, mi vagyok s ha összehasonlítják kis természetemet Kemble John hős alkatával — milyen lesz

is jelezni akarta volna, hogy nem minden-napi lelket adott a földnek. Színészcsalád gyermeke volt. Micsém természetesebb, mint-hogy nagyon kicsi korában már a színpadra került. Ugy olvasom, hogy kedves, okos gyermek volt, aki pompásan tudta utánozni éretlen kora daczára, a nagynevű színészeket. Természetesen őt is csodagyermeknek kiáltották ki és mutogatták a kíváncsiaknak. III. György előtt is szerepelt. A gyermeknek tetszhetett a kontárkodó nyegleség, melyet ő még nem tudott felfogni. A király nagyon fukar volt a pénzbeli jutalmat tekintve és a leendő színészkirály közönyösen gyezte meg: »két guineát adtak, de a játékom tetszett a királynak!« Kean ekkor 13 éves volt és III. Richárdot alakította uralkodója előtt. Nem hiszek a csodákban. A gyermek játéka bizonyára jól mulattak és nevettek ott, ahol sirni kellett volna.

Életrajziról nagyképen az ellenkezőt bizonyítgatják.

Különben ez mindegy, a fő az, hogy sem a kontárkodás, sem a nyegleség művészetén később — nem volt észlelhető!

Játszott mindenfelé — sokat és sok félét. Volt bohóc, tánczolt kötélén, nyomorgott, fázott. Csinyei, kalandjai szintén rendkívüliek voltak és rakonzátlanágaiban, durvaságaiban is szeretetre méltó maradt mindvégig.

Házasságának előjátéka is érdekes. Gloucesterben játszott Kean Roverley igazgatónál 1808. márczius elején. Második este vendég-

lyekkel folyton megtámadja Magyarországot szuverenitását. Magyarországról nem mint államról beszél, hanem azt mondja: magyar királyság. Pedig tudjuk, hogy Ausztriában, ahol van cseh királyság is, ez mit jelent. Körber hivatalnokai fejébe nem fér be az az igazság, hogy Magyarországon minden jog a nemzettől ered, Ausztriában pedig a császártól. Erre kell majd megtanítani. (Általános viharos öljenzés.)

Polónyi Géza: A miniszterelnök beszédének első részét szintén teljesen korrektnek találja. De tiltakozni kell az ellen a felfogás ellen, hogy mi Magyarországon Ausztriának ki tudja, milyen kegyelméből, élveznénk a jogunkat. Ami törvényünk minden más állam hozzájárulása nélkül joghatálylyal bír. Tiltakozik az ellen a tendencia ellen, amelyet Ausztriában a Reichshälfte kifejezéssel folyton érvényre juttatnak. Ezzel szeretnék a világ szemében az öszszbirodalom hazug látszatát kelteni. Szól azután a felségjogokról. A nyelv felett való rendelkezés nem felségjog. Ha igaz volna, hogy a magyar törvényhozás a nyelvhez való jogát átruházta volna a felségre — de nem igaz — ahhoz a kérdéshez semmi osztrák kormányhoz köze nem lehetne, mert az nem közösügy, sem közt's egyetértéssel elintézendő ügy. Tiltakozik az ellen is, hogy idegen államok kormányai a király és a nemzet közé tolakodjanak. Ez volt célja a beszédnek.

Ezután Vertán Endre beszél a felségjogokról, majd a miniszterelnök programját veszi részletes kritika alá.

A hazai iparról.

Kolozsvár városa ismét nemes és követendő példáját állította föl a hazai ipar pártolásának. Ez a zsenge, ifju hajtás nálunk

az eredmény? Es az eredmény valóban reményen felüli nagy — siker volt!

Még ez év márcziusában »Hamlet«-et tárja föl és fejt meg a színpadon. Kean Shakespeare Hamletjét adta és nem csinált belőle egy: külön kiadású Hamletet.

Taylor óta, aki az első Hamlet volt — tartja magát az az állítás, hogy Shakespeare tanította — hányféleképen játszták el ezt a szerepet. Mindig a maguk javára zsákmányolva ki azt — az egység és igazság rovására. Kean Othellóban 1814. máj. 5-én lépett föl. A legtekintélyesebb és legrettegettebb bírálóknál olvasom: »Kean Othellója a legtekintélyesebb művészi szerep volt, melyet valaha angol színpadon láttak.« Az ünnepelt művész minden egyes sikere az ágálás nélkül való és természetes színjátszás diadala volt!

Oszatlan nagy sikereket ért el minden újabb alakításával. Nem tartozott azok közé, akik a bírálók kegyét keresték.

Garrich Dávid neje így oktatta Keant, mikor az egy kiméletlen és igaztalan bírálat miatt bosszankodott: Tegyen úgy, mint Dávid. — Es hogyan tett Dávid? — Maga írta a cikkeket.

Kean volt olyan nagy, hogy a mások bírálatára sem tudott rajta gáncsolni valót találni.

Az újvilágban is ünnepelték alakításaiért, ahova vendégszerepelt, ment. Amerikából 1821. aug. elején tér vissza Londonba, ahol ünnepélyesen fogadják.

legtöbnyire csak zordon éghajlatra talál a helyett, hogy ápolnánk, melengetnők, mitsem törődve vele, hagyjuk kegyetlen során tengődni. A jobb falatokat az idegennek adjuk, azt becézzük, biztatjuk, míg a magunkénak csak egy-egy krajczárt dobunk oda, azt is akkor, ha lelkiismeretünk már sehogy sem hagy nyugtot.

Sokszor megütöttük már a dobot a hazai ipar mellett, vertük a mellünket, hogy így meg úgy megmutatjuk, hogy fölcseperítjük, fölneveljük a mi öszszbirodalmunk mostoha fiát; egy-két percze megszallott bennünket a jó akarat, aztán minden füstbe ment. Maradt minden a régiben. A hasznót újra megvontuk magunktól, növeltük az osztrák potrohát, ami megszokott jelenség már tőlünk; kiket arra rendelt az Ur, hogy a felebaráti szeretet élő mintaképe legyünk. Nem gondolván, hogy magunknak is szüksége volna arra, amit mások jólétére fordítunk.

Osodálatos jelenség! Huzódunk mindattól amit magunk produkálunk, s nincs meg az önbizalmunk ahhoz, hogy legyőzzük ezt a kishitiséget és pálcát törjünk az idegen termékek fölött, amely parazitáságával megfosztja a mi iparunk zsenge hajtását az élet-erőtől, a korai érvényesüléstől. Nem tanulhatunk, mert olyat követelünk saját magunktól, amit sok évi gyakorlat után lehet csak elsajátítani, mert nem hagyjuk kiforrni, kitombolni azt az erőt, amelyet a mi ifju iparunk még magában rejt.

Hányszor sirtuk már el ezt az ádáz küzdelmet, amit folytatnunk kell, hogy saját hazánkban érvényesülést szerezzünk hazai iparunknak. És mégse tudjuk győzelemre segíteni. Minden segélykiáltásunk, tömörítésre való felhívásunk a semmiségbe vesz. A Kárpátok és az Adria között mindenki fél az ujtástól, a megdönthetetlen maradiság bagolyfészke ez a hon, amely inkább sutba veti a saját eszméit, lemond a hasz-

Az új világban is ünnepelték alakításaiért, a hova vendégszerepelt, ment, Amerikából 1821. augusztus elején tér vissza Londonba, a hol ünnepélyesen fogadják.

Jellemében azonban ismét erőrekap a semmivel sem törődő könnyelműség, a lángésznek ez a vidám, elbizakodott mosolya. Szerelmi kalandjai közül egy nyilvánosságra jut és az erkölcsös angol társadalom föl zug Kean ellen. Neje a botrány következtében elhagyta. Kean ekkor a színpadról beszél a közönséghez, de egyetlen mentő szó sem haltszik mellette! Londonból Edinburgba megy, de ott is megvetéssel fogadták.

Ilyen előzmények után indul másodszer az újvilágba. Most már nemcsak sikert, hal nem hazát is keres ott! Amerikában jófogadják, de könnyelműsége annyira ragadja, hogy a művelt társadalomból — átmenekül a Huron indiánok közé: vadembernek. Kean jelleme folyton végletek között megy. Mint minden rendkívüli egyéniségnek, neki is szükek a korlátok, melyeket mások szabtak ki irányadóul.

A vadak között is főnökségig vitte. Ebben a minőségben az Alantaidet nevet vette föl. Mikor Európába ismét visszatért, látogató jegyein a vad Alantaidet név mellett főnöki czimét is használta, sőt a jegyek egyik sarkán diszöltönyben látható volt saját fejedelmi személye. Mintha csak azt a társadalmat akarná megalázni, mely őt ki-

náról, minthogy kisiklana a rendes kerékvágásából. Szóval a legnagyobb fokig élehetetlen! Ha nem volna benne egynehány fiatalos lelkületű, életerős, minden tekintetben hazafias város, akkor az egész országnak a tunyaság éjszakájába kellene vándorognia.

Kolozsvár városa ismét megmutatta, hogy ott hazafias érzés és gondolkodás lakozik, a mely egyként ápolja a lelket és a testet is és egyiket sem adja a másikért.

Legutóbb az Emke választmányi gyűlésén a fogyasztók azon sérelméről esett szó, hogy egyes kereskedők osztrák cukrot akarnak rájuk erőszakolni. Megjegyezzük, hogy az Emke választmányi gyűlésén már megelőzőleg szóvá lön téve a magyar cukor mellőzése. A választmány kimondotta, hogy az iparkamarával egyetértőleg kipuhatolja, melyik kereskedő árul kizárólag magyar cukrot s ezt a közönség figyelmébe fogja ajánlani. Békés eszközökkel kíván hatni, mert az államnak lenne feladata a kereskedőket erélyes rendszabályokkal hazai készítmények terjesztésére kényszeríteni.

Az államnak azonban kisebb gondja is nagyobb annál, hogy egyrészt érvényesülést szerezzen a hazai iparnak, másrészt pedig megvédje a vagyoniilag függő kereskedőket az ügynökök erőszakoskodásától. Mert a hitelezési viszonyok kényszerítik a legtöbb kereskedőt, hogy ez urak gusztusa szerint osztrák portékát áruljanak.

Végre itt az ideje, hogy leromboljuk azokat a barriádokat, melyeket magunk állítottunk föl iparunk létjogosultsága ellen, hogy végre száműzve legyen minden idegen produkció erről a földről.

Mert ha mi nem istápoljuk, ha mi vonjuk meg a támaszt, a segédkezet a még gyenge lábbon álló honi ipartól, akkor ne várjuk azt, hogy az magától fog fölvirágozni a mi örömtünkre.

Kolozsvár városa megmutatta az utat

közösítette magából. A vadakat — bírái fölé emelte.

A nagy művész erejének és tehetségének romját hozta vissza hajdani diadalainak színhelyére. Ezeket a sorokat jegyezte fel egyik életrajz írója: »Kean évekig rombolta saját kezével egykori diadalainak emlékeit — s nem volt képes azokat lerontani. Ez legbiztosabb tanúsága művészi nagyságának.

Utolsó szerepe: Othello volt 1833. április 14-én. Fiával, Károlylyal lépett föl. Kean szerepe közben lerokadt — eszméletét veszítette. Életét még csak rövid ideig tengette szenvedés és kínok között. Halála előtt nejevel is kibékült. A levelet, mely ezt a kibékülést közvetítette, így írta alá: »vad, de valóban szerető férjed, Kean Edmund.« Felesége karjai között mult ki 1833. máj. 15-én 46 éves korában. A richmondi sirkertbe vitték örök nyugalomra, fényvel, pompával.

*

Nagy szenvedélyeket mesterien tudott ábrázolni, nagy szenvedélyek zaklatták életében folyton. Nagy volt öröme, nagy volt bánata, nagy volt ő az emberek között. A francia dráma mestere darabot írt Kean Edmundról, színes, változatos, megkapó sorokat, de a legérdekesebbet, a legragyogóbbakat mégis ő maga rőtta életével — a halhatatlanság érczlapjára.

amelyen haladunk, az eszközt, melylyel élnünk kell; a ezért, amely a siker pálmájával vár bennünket. Ha az ő példáját követjük, akkor új korszak következik reánk, mert a sokat hányt-vetett magyar ipar diadalra fog jutni, s kivívjuk véle ugy a magunk, mint a külföld elismerését. Csak több önbizalmat és kevesebb maradiságot!

Elsikkasztott száz ezer korona.

Máskor is történt sikkasztás: nagyobb összegekkel szöktek el az uri tolvajok Amerikába, de ennyi elmélkedésre, mint amennyire ez a belügyminiszteriumban elkövetett sikkasztás, egyik sem adott alkalmat. Az egyik azt kívánja, hogy töröltessék el a totalizátor, mint a kishivatalnokok réme és állandó bűnre csábítója, a másik a becsületről tart ékes disszertációt, abból a mondasból kiindulva, amelyet az állítólagos orsz. képviselő sugott az elbukott és a kétségbeesés örvényének szélén lebegő embernek fülébe. Neked nincs oly társadalmi pozíció, amiért főbe kellene magad lőni, valdd be a bűnödöt s szenvedd el a következményeit.

Hát ez a sikkasztás az ő mellékkörülményeivel egyetemben valóban érdekes egy tünnet; hűséges kifejezője e mai kor erkölcsi gondolkodás módjának. Egyfelől bizonyos lázas idők ingerlik az embereket a gyors meggazdagodásra. Annak az aranyának sápadt fénye ugy hat az emberekre, mint a kígyónak igéző tekintete az előtte álló áldozatra. Az emberek elfogulva, elvakítva, a józan gondolkodás utjáról letérve minden, de minden módot alkalmasnak és jónak tartanak arra, hogy meggazdagodjanak. Oh, mert a gazdagság felnyitja az élvezetek zsilipjeit és amikor az ember mindig csak élni, minél többet élvezni akar. Ebben a lázas dühvel üzött gazdagsági mániában azon az eszményi fogalmak, mint a becsület tisztesség, erény, elvesztik fényüket az ember előtt elhalványodnak. Az eszményi tartalom elszáll az ember lelkéből, mint ősszel az éneklő madár elhagyja fészket, amelyen keresztül süvit az őszi hideg szél.

Mindennek az az oka, hogy az emberek már egészen belevetették magukat az anyagiasság karjaiba s feledik azt, hogy az embernek értékét felkének a finomsága, műveltsége és becsületessége adja meg.

Hát ez a Kádár Kálmán, a sikkasztó belügyminiszteri irodigazgató, csupán a testének akart élni. Élvezni akart. Erre kellett neki a pénz. A totalizátorba vetette a reménységét, hogy annak révén leghamarabb sikerül. Elhisszük, hogy ha gazdaggá lett volna, vissza is tette volna a pénzt. De a sikkasztóknak általános peche érte őt is: felfedezték a lopást. A játék nem sikerült, vesztett. Megdöbbsentő hidegvérrel adja tudtul a hatóságnak vétkét s eljárásának motívumait.

Ez a Kádár nem áll egyedül: ez egy típus. A mai enerválódott társadalom a hű képe-mása. Csoda-e, ha ily körülmények közt a társadalom oszlopai recsegnak és ingadoznak? Csoda-e, hogy roppant nagy társadalmi válságok sötét felhői szállnak föl az égre, előre hirdetve a kitörni készülő borzasztó orkánt.

Nem habozunk kimondani, hogy ezen az elzüllésen csak az eszményiség kultusza segíthet: a vallás és a behatóbb művelődés révén. Az első lemondásra és becsületességre az utóbbi az élet való megismerésére vezet.

Az az állam, ha bármily messze nyuljanak karjai, nem tud lehatolni a lelkiismeret mélységébe, s bármily szigorú ellenőrzést gyakoroljon, mégis meglöpi, mikor figyelme pillanatra más felé fordul. Az állam a társadalmon alapul, s ha erősíteni akarja a létét, erejével segítse a társadalmat arra, hogy az anyagiasság sorvasztó nyavalyájától megszabaduljon, de az eszményiség napja ragyogjon és melegítsen fölötte.

A Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése.

Deczember 8. napján ünnepe lesz a magyarságnak. E napon tartja meg Szegeden fényes, nagy ünnep keretében alakuló közgyűlést a Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület. A hazafias ünnepen: a D. M. K. E. megalakulásán képviselteti magát a kormány, a vármegyék, — városok törvényhatóságai — a községek, az országos irodalmi és egyéb egyesületek, testületek és társulatok. — Megjelennek a közgyűlésen valamennyien a délvidéki főispánok, polgármesterek, továbbá a mágnások, országgyűlési képviselők, főpapság és az ország egyéb előkelő vezető férfiai. A hatalmasan fejlődött kulturegyesület ünnepeinek végleges sorrendje ez:

Deczember hó 7-én ünnepi előadást tartanak a színházban, a Szegedre érkezett vendégek tiszteletére. A diszeloádást ünnepi prologgal nyitják meg. A tulajdonképeni ünnep másnap, deczember 8-án lesz. A két szegedi pályaudvaron bizottságok fogadják a Szegedre érkezett vendégeket. A közgyűlés a széképület dísztermében fog lefolyni, ahol külön padsorokat tartanak fenn a vendégek részére. Az emeleti páholyok és karzatok a hölgyek részére lesznek fönntartva. A közgyűlés után délben ünnepi lakoma lesz a Kass-vigadó emeleti termében, este pedig a színházban diszeloadás.

A kulturegyesület vezetősége ez uton is kéri mind azokat, kik a deczember 8. diki ünnepeken részt venni óhajtanak — hogy elhatározásukról idejekorán értesítsék a vezetőséget, (czím: Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület Szeged) hogy a lakomán és a színházi előadáson való részvétel tekintetében megfelelőleg intézkedhessék.

A Délvidéki Közművelődési Egyesületi ügyét meleg szeretettel karolja föl az ország közönsége. E mellett bizonyít az is, hogy újabban ismét tömegesen léptek be új tagok az egyesületbe. A D. M. K. E. örökös tagjai sorába 1000—1000 koronával beléptek újabban Németh József csanádgyházmegyei főszentelt püspök, Csekonios Endre gróf, az alapító tagok sorába pedig 200—200 koronával Gerliczy Ferencz báró, Gerliczy Ferenczné báróné, Fernbach Károly zombori nagybirtokos, Fernbach Károlyné, Tóth Péter nagykereskedő, Arad vármegye közönsége 400 koronával, Csanád, Csongrád, Krassó Szörény, Heves, Sopron vármegyék és sok város és község 200—200 koronával léptek be a D. M. K. E. alapító tagjai sorába.

H I R E K.

Szabadka, november 21

— A miniszterelnök üdvözlése a közgyűlésben. Geiger A. Mór törvényhatósági bizottsági tag a csütörtöki közgyűlés elő a következő indítványt terjesztette: »A ma-

gyar kormányelnök folyó hó 17-én tartott hazafias nyilatkozata Körber osztrák miniszterelnöknek Magyarország függetlensége ellen irányuló támadását nyíltan visszautasította. Ezen világraszóló és az egész országban lelkesedést keltő nyilatkozat arra indított engem, hogy a törvényhatósági bizottságnak azon indítványt terjesszem elő, hogy a kormányelnök ur ezen hazafias nyilatkozatáért jegyzőkönyvileg elismerést fejezzen ki és őt táviratilag üdvözölje.»

— Helbling Ferencz állomás főnök nyugdíjaztatása. Helbling Ferencz m. a. v. felügyelő, városunk köztisztviselőben és közszeretletben álló állomás főnöke, 40 évi tevékeny szolgálata után nyugalomba vonul. A nyugdíjaztatásáról szóló miniszteri leiratot ma kézbesítette neki Homonnay Nándor szabadkai máv. forgalmi főnök helyettes. Távozását igazán sajnáljuk, mert társadalmunk benne egy derék és szimpatikus köztisztviselőt veszít el. A vasuti tisztviselők bankettet rendeznek tiszteletére.

— Az esküdtbírók köréből. Az ujvidéki törvényszék elnöke közhírré teszi, hogy a szegedi kir. tábla elnöke az 1904. év tartamára az ujvidéki törvényszéknél szervezett esküdt bíróság elnökül Ringhoffer Lajos kir. törvényszéki elnököt, állandó helyettesül pedig Saaghy Ferencz törvényszéki bírót jelölte.

— Értesítés. A »Szabadkai Kör« t. tagjait értesít-m, hogy a saját személyem és az egész választmány lemondása folytán új, r. r. tisztújító közgyűlést hívtam össze, mely Budapesten f. hó 28-án este 9 órakor a Veres-főle vendéglő külön termében (József-körut és Baros-utca sarkán) fog megtartatni. Egyben fölkérem a t. tagtársakat, hogy szavazólapjaikat zárt borítékban Hirth Ferencz joghallgató ur czimére Budapest, V. Mérély-utca 1. küldeni, vagy Sáfrány Ferencz mérnök urnak személyesen átadni sziveskedjenek. Szeifert Ernő elnök.

— Villatelkek eladása. A szegedi uti és a palicai földmives iskola területén lévő városi tulajdont képező villatelkek e tegnap tartották meg az árlejtést. Az eladás elég jól sikerült, amennyiben a telkeket megfelelő árban vásárolták és legnagyobb részük elkelt. A szegedi uti és a földmives iskola utjára eső parcellák négyszögölenként két koronájával és még valamivel ezen felül is, a belső funduson lévő pedig egy koronától egy korona 40 sőt 50 fillérével találtak vevőkre.

— Egyleti hír. A szabadkai »Szeretet« Leányárvaház javára újabban a következő adományok érkeztek: Hartmann Rafelné, 10 zsák burgonya, 40 kilogr. liszt, 25 kilogr. rizs, 150 drb. tojás, 1 véka bab. — Malagurszky Énokné, 5 liter must. — Dr. Raskó Istvánné, 1 kosár szőlő. — Vukovits Teréz, 1 zsák burgonya. — Tesity Józsefné, 1 kosár szőlő, 2 liter must. — Takács Edéné, 1 kosár szőlő. — Polyakovits József, 1 kosár szőlő. — Iványi Istvánné, 1 kosár szőlő 2 liter must. — Koch Mórné, 1 kosár szőlő, 2 liter must. — Joó Dezsőné, 1 nagy kosár káposzta. — Horovitz Ignáczné, 1 kosár sárga répa, 2 fogás hagyma. — Belosits Károlyné, 1 kosár szőlő. — Mánits Antalné, 10 liter bab, 10 kilogr. szappan 2 zsák burgonya. — Özv. Vermes Nándorné, 1 kosár sárga répa, — özv. Mohacsek Józsefné, 1 métermázsa liszt. — Szabados Jánosné, 2

kosár alma. — Dimitrievits Szvetozárné, 1 öltözöt ruha. — Leibach Jánosné, 2 drb. nyul. — N. N., 20 drb. zöld kukoriceza cső. — N. N. 1 kosár paradicsom. — N. N. 1 pár jérece. — N. N. 1 pár jérece. Fogadják a nemesszívű adakozók ez uton is a szegény árvák háláját.

— **Öngyilkosság.** Zomborban kedden éjjel Gugánovits Sándor cipészsegéd a Fehér galamb utczában levő lakásán felakasztotta magát. Az öngyilkosságot csak másnap délután vették észre, a mikor is az öngyilkos már halott volt. Holttestét beszállították a boncolás megejtése végett a városi kórház halottas kamrájába. A végzetes tettnek oka: a szerelem.

— **A honvédszázalaktanya szépitése** A helybeli honvédszázalaktanya parancsnoksága átiratilag kérte a város tanácsát, hogy a laktanya udvarán a kihalt fák pótlására 190 platánt és 50 jegenyét bocsásson rendelkezésére. A tanács a kért facsemetéknél a városi faiskolából leendő kiutalását elrendelte.

— **Lopás Tót-Tamáson.** Rendőrségünket táviratilag értesítették, hogy Szent-Tamáson Patócs János gazdálkodótól 6 drb birkát elloptak.

— **Az utolsó akkord.** Valami sajátságos, fájdalmas érzés ragadja meg az ember lelkét, a mikor abba a nehezen támadt illuzióba, melyet a festett világ kelteni tud, gyászos és egyszersmind prózai hangok vegyülnek. Szegény bájos Lili, pajzán Letoriéres vicomte, nőhódító Boccaccio s mindannyian az operett muzsa vidám bálványai, mennyi báuat, mennyi sötétség rejlik abban a néhány, nyomtatásban megjelent rideg sorban, mely arról szól, hogy egy korai sirbaszállott operett diva gazdag ruhatára — eladó. Tudja az Isten miért, de a legprofánabb ember is, ki az izgató trikók, a lenge palástok láttára kipirult arcczal hevült zsőléljében, még az is szinte fázva borzong meg a hir hallatára, mely annak tanubizonyosága, hogy a halál nyult csontos kezével a festett világ szines falai mögé. Egyebekben a »Szinészek Lapja« legutóbbi száma közli: Néhaj Csongoy Mariska gazdag és szép ruhatára darabonként is eladó. (Kosztümök, palástok, férfi ruhák, parókák, lábbelik, sisakok, csákók stb.) Megtekinthető Elemér-utca 23. I. 5. Bihari Bélánál.

— **Halálozás** Róth Salamont városunknak közbeesülésben megaggott polgárát súlyos csapás érte. Több mint 60 éven át hűges élettársa szül Spitzer Betti rövid szenvedés után ma este 5 órakor 84 éves korában végelgyengülés folytán elhunyt. Halálával nagyszámu családot borított gyászba. Temetése hétfőn lesz.

— **Halálozások.** Szép kort ért el Hatvani Józsefné helybeli özvegy asszony. 96-ik éle évében hunyt el az éjjel. Petonszky József igazgató az elhunytban nagyanyját gyászolja. Holnap délután három órakor temetik. — Kun Szabó Lajos pékmester ma hajnalban 50 éves korában meghalt. Temetése holnap délután lesz.

— **Osálás postautalványokkal.** A temesvári m. kir. postaigazgatóság hozzánk

intézett megkeresése a következő visszaélésre hívja fel a közönség figyelmét: Az utóbbi időben egy ismeretlen tettes hamisított postautalványokkal több helyen egyes kereskedőket megkárosított olyan módon, hogy az estéli órákban a kereskedőknél megjelent s ott azon a czimen, hogy a posta és távirda hivatal már be van zárva, az utalványon kitettösszegre, illetve annak egy részére pedig az ugyanazon kereskedőnél teendő bevásárlás czéljából sürgősen szüksége van, kérte, hogy az összeget neki részben készpénzben fizessék ki, részben pedig áruval egyenlitsék ki, mit a kereskedő meg is tették. Másnap, midőn a kereskedők a postautalványokat be akarták váltani, kiderült, hogy azok hamisítva vannak. Miután ez eset már több ízben előfordult, a postaigazgatóság a legnagyobb jóakarattal figyelmezteti különösen a kereskedőket, hogy idegen egyénektől átnyújtott postautalványok beváltásától a saját érdekükben óvakodjanak.

— **Uj igazgató.** A zombori gör. keleti tanítóképezdőben Vukovics György, az érdemekben gazdag igazgatónak nyugdíjaztatásával megüresedett igazgatói állása a legfelsőbb iskolai tanács Kálics Demetert, az intézet eddigi kiváló tanárát választotta meg.

— **A délvidéki magyar köznevelődési egyesület** december 8-ik ülésén Szabadka város tanácsát dr. Biró Károly polgármester, akadályoztatása esetén pedig helyettese fogja képviselni.

— **Vasuti tolvaj.** Nagy Buzder János a vasuton egy kocsit fát akart ellopni. Szándékát azonban észrevették és a kereszttülvitelben megakadályozták.

— **Az István utca rejtelméből.** Már többször foglalkoztunk lapunk hasábjain azokról a tarthatatlan közbiztonsági állapotokról, a melyek a VI. kör István utczában uralkodnak, mióta ott korcsma helyiségek vannak. A veszedelmes existenciák valóságos aszluma a város központjában lévő sötét szűk utca, a melyből kényelmesen leselkednek kiszemelt áldozataikra. Alig mulik el azóta nap, hogy garázdálkodás vagy szurkálás ne történne. Az éjjel is hasonló eset ismétlődött meg, a mely valószínűleg ember halállal fog végződni. A Probojosevits-féle korcsmahelyiségben mulatott néhány társával Szegi Lajos vasuti máházó körülbelől 11 óráig. Ekkor elhagyták a helyiséget és a mint kiértek az utczára összeverekedtek. Az utczai harcz eredménye az lett, hogy a korcsmatulajdonosnak Lörincz nevű fia Szegit úgy összeszurkálta, hogy a mentők 7 sebből verezve szállították lakására, onnan pedig, mivel sérülései életveszélyesek, orvosi rendeletre a kórházba.

— **Baleset.** Vértesi János pinczér tegnap este a színházba menet a Lengyel-utczában elcsuszott és ballábszárát eltörte. A mentők a közeli lakására szállították, ahol azonnal orvosi kezelésben részesült.

— **Gyujtogatás Apatinban.** A Part- és a Fürdő utca szegény halász és molnár lakosai egynehány nap óta folytonos rette-

gésben élnek. Nádfedeles házaikat a tűzvész fenyegeti. Gyujtogatásoknak akadtak nyomára. A osendőség és a rendőség erősen nyomoz és a gyujtogatót — úgy hiszik — nemsokára kézrekeríti. Folyó hó 14-én Pukovits Gyula, a M. F. T. R. ügynöke a későn érkező hajó megjövetele után éjjel fél 11 órakor a hajóállomásról a Partutczán végighaladva, hazatért. Utközben Batin Ferencz nádfedeles házának ereszén tüzet vett észre. Rögtön lármát csapott és egy pár peroz mulva számos ember oltotta el a tüzet. A felzavart emberek ezután a tűz okát keresték. Nem hiába. Az utca kövezetén hevert egy 70–80 cm. hosszú pálcza, melynek végére pamuttal 2 gyertya volt kötve. Kétségtelen, hogy evvel gyujtották meg a háztetőt. A gyanu alaposágát megerősíti az, hogy a mult héten Batin Ferencz közvetlen szomszédja Kovács Mihály molnárnak nádas háza az éjjeli órákban kigyuladt és teljesen leégett. Bennégett mintegy 100 mm. buza, amelyet órlésre adtak Kovácsnak 2 hizott malacz, liszt stb. Szegény embert a koldusbotra juttatták.

Szegyelje magát.

Nem tudunk hamarjában kifejezést találni a magyar nemzet türelmének végtelen nagyságára. De azért még ennél is van valami nagyobb, ez pedig éhbetetlen bevándoroltjainknak, e nemzet zsírján és javain élősködő, ereinket mint a piócza a vért, éhesen szipolyozó alakjainak a szemtelensége. Itt él, itt szerez magának biztos anyagi slapot s ha megszédte magát, vagy pedig nem teljesítjük minden vérszopó kívánságát, rug egyet az arczunkba s nincs aki megtorolja a nemzeti mivoltunkon ejtett sérelmet. Ime egy dísz példány az ilyen fajta szemtelen élősdiek közül: Leovics János vagy amint magát bélyegzőjén adressálja: Johann Leovic Bauunternehmer Pancsova, pályázott a szabadkai tanács által kihirdetett anyagszállításra. Tud magyarul, a pályázatát magyarul is írta, de minthogy nem fogadták el ajánlatát, hát a következő ékes magyarságu levelet intézte a városi tanácshoz, biztosítékának visszajuttatását kieszközlendő:

Johann Leovic
Bauunternehmer
Pancsova.
Szabadka sz. kir. város Közigazgatási Bizottsága Szabadka.

Sende beigeschlossen Quittung, für die erlegte Caution von Kr. 1500 im baarem am 20 September d. für Schotter (K6) und Bindematerial. — bitte höflichst mittelst Post je eher an meine Adresse einsenden zu wollen.

Pancsova 30. ten October 903.
beigeschlossen: Eine
Quittung von 1500
Kronen.

Achtungsvoll
Johann Leovic
Bauunternehmer
Pancsova
Leovics János.

Hát kell ennél nagyobb éhbetelenség? Leovic Bauunternehmer ur Pancsován szegyelje ön magát!

Vendéglő megnyitás! Bathlányi-utca (gőzfürdővel szemben) levő újonnan épült **Vendéglő-helyiségemet** házában berendezett

f. hó 22-én vasárnap este tombolával egybekötve ünnepélyesen megnyitom melyre a nagyérdemű közönséget mély tisztelettel meghívom.

Tombola kezdete szini előadás után. **SPITZER IGJÁRCZ** Kitünő italokról s ételekről gondoskodom.
VENDÉGLŐS.

A nyereménytárgyak Krammer Antal ruhaüzletének kirakatában láthatók.

amelyen haladunk, az eszközt, melylyel élnünk kell; a ezért, amely a siker pálmájával vár bennünket. Ha az ő példáját követjük, akkor új korszak következik reánk, mert a sokat hányt-vetett magyar ipar diadalra fog jutni, s kivívjuk véle ugy a magunk, mint a külföld elismerését. Csak több önbizalmat és kevesebb maradiságot!

Elsikkasztott száz ezer korona.

Máskor is történt sikkasztás: nagyobb összegekkel szöktek el az úri tolvajok Amerikába, de ennyi elmékedésre, mint amennyire ez a belügyminiszteriumban elkövetett sikkasztás, egyik sem adott alkalmat. Az egyik azt kívánja, hogy töröltessék el a totalizátor, mint a kishivatalnokok róme és állandó bűnre csábítója, a másik a becsületről tart ékes disszertációt, abból a mondásból kiindulva, amelyet az állítólagos orsz. képviselő sugott az elbukott és a kétségbeesés örvényének szélén lebegő embernek fülébe. Neked nincs oly társadalmi pozíció, amiért főbe kellene magad lőni, valdd be a bűnödöt s szenvedd el a következményeit.

Hát ez a sikkasztás az ő mellékkörülményeivel egyetemben valóban érdekes egy tünnet; hűséges kifejezője e mai kor erkölcsi gondolkodás módjának. Egyfelől bizonyos lázas idők ingerlik az embereket a gyors meggazdagodásra. Annak az aranyának sápadt fénye ugy hat az emberekre, mint a kígyónak igéző tekintete az előtte álló áldozatra. Az emberek elfogulva, elvakítva, a józan gondolkodás utjáról letérve minden, de minden módot alkalmasnak és jónak tartanak arra, hogy meggazdagodjanak. Oh, mert a gazdagság felnyitja az élvezetek zsilipjeit és amikor az ember mindig csak élni, minél többet élvezni akar. Ebben a lázas dühhel üzött gazdagsági mániában azon az eszményi fogalmak, mint a becsület tisztesség, erény, elvesztik fényüket az ember előtt elhalványodnak. Az eszményi tartalom elszáll az ember lelkéből, mint ősszel az éneklő madár elhagyja fészket, amelyen keresztül süvit az őszi hideg szél.

Mindennek az az oka, hogy az emberek már egészen belevetették magukat az anyagiasság karjaiba s feledik azt, hogy az embernek értékét lelkének a finomsága, műveltsége és becsületessége adja meg.

Hát ez a Kádár Kálmán, a sikkasztó belügyminiszteri irodigazgató, csupán a testének akart élni. Élvezni akart. Erre kellett neki a pénz. A totalizátorba vetette a reménységét, hogy annak révén leghamarabb sikerül. Elhisszük, hogy ha gazdaggá lett volna, vissza is tette volna a pénzt. De a sikkasztóknak általános peche érte őt is: felfedezték a lopást. A játék nem sikerült, vesztett. Megdöbbenő hidegvérrel adja tudtul a hatóságnak vétkeit s eljárásának motívumait.

Ez a Kádár nem áll egyedül: ez egy típus. A mai enerválódott társadalom a hű képe-mása. Csoda-e, ha ily körülmények közt a társadalom oszlopai recsegnak és ingadoznak? Csoda-e, hogy roppant nagy társadalmi válságok sötét felhői szállnak föl az égre, előre hirdetve a kitörni készülő borzasztó orkánt.

Nem habozunk kimondani, hogy ezen az elzüllésen csak az eszményiség kultusza segíthet: a vallás és a behatóbb művelődés révén. Az első lemondásra és becsületességre az utóbbi az élet való megismerésére vezet.

Az az állam, ha bármily messze nyuljanak karjai, nem tud lehatolni a lelkiismeret mélységébe, s bármily szigorú ellenőrzést gyakoroljon, mégis meglöpi, mikor figyelme pillanatra más felé fordul. Az állam a társadalmon alapul, s ha erősíteni akarja a létét, erejével segítse a társadalmat arra, hogy az anyagiasság sorvasztó nyavalyájától megszabaduljon, de az eszményiség napja ragyogjon és melegítsen fölötte.

A Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése.

Deczember 8. napján ünnepe lesz a magyarságnak. E napon tartja meg Szegeden fényes, nagy ünnep keretében alakuló közgyűlést a Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület. A hazafias ünnepen: a D. M. K. E. megalakulásán képviselteti magát a kormány, a vármegyék, — városok törvényhatóságai — a községek, az országos irodalmi és egyéb egyesületek, testületek és társulatok. — Megjelennek a közgyűlésen valamennyien a délvidéki főispánok, polgármesterek, továbbá a mágnások, országgyűlési képviselők, főpapság és az ország egyéb előkelő vezető férfiai. A hatalmasan fejlődött kultúregyesület ünnepevének végleges sorrendje ez:

Deczember hó 7-én ünnepi előadást tartanak a színházban, a Szegedre érkezett vendégek tiszteletére. A diszeloádást ünnepi prologgal nyitják meg. A tulajdonképeni ünnep másnap, deczember 8-án lesz. A két szegedi pályaudvaron bizottságok fogadják a Szegedre érkezett vendégeket. A közgyűlés a széképület dísztermében fog lefolyni, ahol külön padsorokat tartanak fenn a vendégek részére. Az emeleti páholyok és karzatok a hölgyek részére lesznek fönntartva. A közgyűlés után délben ünnepi lakoma lesz a Kass-vigadó emeleti termében, este pedig a színházban diszeloádás.

A kultúregyesület vezetősége ez uton is kéri mind azokat, kik a deczember 8. diki ünnepegen részt venni óhajtanak — hogy elhatározásukról idejekorán értesítsék a vezetőséget, (czim: Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület Szeged) hogy a lakomán és a színházi előadáson való részvétel tekintetében megfelelőleg intézkedhessék.

A Délvidéki Közművelődési Egyesületi ügyét meleg szeretettel karolja föl az ország közönsége. E mellett bizonyít az is, hogy ujabban ismét tömegesen léptek be új tagok az egyesületbe. A D. M. K. E. örökös tagjai sorába 1000—1000 koronával beléptek ujabban Németh József csanádegyházmegyei főszentelt püspök, Csekonics Endre gróf, az alapító tagok sorába pedig 200—200 koronával Gerliczy Ferencz báró, Gerliczy Ferenczné báróné, Fernbach Károly zombori nagybirtokos, Fernbach Károlyné, Tóth Péter nagykereskedő, Arad vármegye közönsége 400 koronával, Csanád, Csongrád, Krassó Szörény, Heves, Sopron vármegyék és sok város és község 200—200 koronával léptek be a D. M. K. E. alapító tagjai sorába.

H I R E K.

Szabadka, november 21

— A miniszterelnök üdvözlése a közgyűlésben. Geiger A. Mór törvényhatósági bizottsági tag a csütörtöki közgyűlés elé a következő indítványt terjesztette: »A ma-

gyar kormányelnök folyó hó 17-én tartott hazafias nyilatkozata Körber osztrák miniszterelnöknek Magyarország függetlensége ellen irányuló támadását nyíltan visszautasította. Ezen világraszóló és az egész országban lelkesedést keltő nyilatkozat arra indított engem, hogy a törvényhatósági bizottságnak azon indítványt terjesszem elő, hogy a kormányelnök ur ezen hazafias nyilatkozatáért jegyzőkönyvileg elismerést fejezzen ki és őt táviratilag üdvözölje.»

— Helbling Ferencz állomás főnök nyugdíjaztatása. Helbling Ferencz m. a. v. felügyelő, városunk köztisztviselőben és közszeretben álló állomás főnöke, 40 évi tevékeny szolgálata után nyugalomba vonul. A nyugdíjaztatásáról szóló miniszteri leiratot ma kézbesítette neki Homonnay Nándor szabadkai máv. forgalmi főnök helyettes. Távozását igazán sajnáljuk, mert társadalmunk benne egy derék és szimpatikus köztisztviselőt veszít el. A vasuti tisztviselők bankettet rendeznek tiszteletére.

— Az esküdtbírók köréből. Az ujvidéki törvényszék elnöke közhírré teszi, hogy a szegedi kir. tábla elnöke az 1904. év tartamára az ujvidéki törvényszéknél szervezett esküdt bíróság elnökül Ringhoffer Lajos kir. törvényszéki elnököt, állandó helyettesül pedig Saaghy Ferencz törvényszéki bírót jelölte.

— Értesítés. A »Szabadkai Kör« t. tagjait értesít-m, hogy a saját személyem és az egész választmány lemondása folytán új, r. k. tisztújító közgyűlést hívtam össze, mely Budapesten f. hó 28-án este 9 órakor a Veres-főie vendéglő külön termében (József-körut és Baros-utca sarkán) fog megtartatni. Egyben fölkérem a t. tagtársakat, hogy szavazólapjaikat zárt borítékban Hirth Ferencz joghallgató ur czimére Budapest, V. Mérély-utca 1. küldeni, vagy Sáfrány Ferencz mérnök urnak személyesen átadni sziveskedjenek. Szeifert Ernő elnök.

— Villatelkek eladása. A szegedi uti és a palicsi földmives iskola területén lévő városi tulajdont képező villatelkek tegnap tartották meg az árlejtést. Az eladás elég jól sikerült, amennyiben a telkeket megfelelő árban vásárolták és legnagyobb részük elkelt. A szegedi uti és a földmives iskola utjára eső parcellák négyszögölenként két koronájával és még valamivel ezen felül is, a belső funduson lévők pedig egy koronától egy korona 40 sőt 50 fillérével találtak vevőkre.

— Egyleti hír. A szabadkai, »Szeretet« Leányárvaház javára ujabban a következő adományok érkeztek: Hartmann Rafalné, 10 zsák burgonya, 40 kilogr. liszt, 25 kilogr. rizs, 150 drb. tojás, 1 véka bab. — Malagurszky Énozné, 5 liter must. — Dr. Raskó Istvánné, 1 kosár szőlő. — Vukovits Teréz, 1 zsák burgonya. — Tesity Józsefné, 1 kosár szőlő, 2 liter must. — Takács Edéné, 1 kosár szőlő. — Polyakovits József, 1 kosár szőlő. — Iványi Istvánné, 1 kosár szőlő, 2 liter must. — Koch Mórné, 1 kosár szőlő, 2 liter must. — Joó Dezsőné, 1 nagy kosár káposzta. — Horovitz Ignáczné, 1 kosár sárga répa, 2 fogás hagyma. — Belosits Károlyné, 1 kosár szőlő. — Mánits Antalné, 10 liter bab, 10 kilogr. szappan 2 zsák burgonya. — Özv. Vermes Nándorné, 1 kosár sárga répa, — özv. Mohacsek Józsefné, 1 métermázsa liszt. — Szabados Jánosné, 2

kosár alma. — Dimitrievits Szvetozárné, 1 öltözet ruha. — Lelbach Jánosné, 2 drb. nyul. — N. N., 20 drb. zöld kukorica cső. — N. N., 1 kosár paradicsom. — N. N., 1 pár jéceze. — N. N., 1 pár jéceze. Fogadják a nemesszívű adakozók ez uton is a szegény árvák háláját.

— **Öngyilkosság.** Zomborban kedden éjjel Gugánovits Sándor cipészsegéd a Fehér galamb utozában levő lakásán felakasztotta magát. Az öngyilkosságot csak másnap délután vették észre, a mikor is az öngyilkos már halott volt. Holttestét beszállították a bonczolás megejtése végett a városi kórház halottas kamrájába. A végzetes tettnek oka: a szerelem.

— **A honvédszárlaktanya széplése** A helybeli honvédszárlaktanya parancsnoksága átiratilag kérte a város tanácsát, hogy a laktanya udvarán a kihalt fák pótlására 190 platánt és 50 jegenyét bocsásson rendelkezésére. A tanács a kért fafajtaért a városi faiskolából leendő kiutalását elrendelte.

— **Lopás Tót.-Tamáson.** Rendőrségünket táviratilag értesítették, hogy Szent-Tamáson Patócs János gazdálkodótól 6 drb birkát elloptak.

— **Az utolsó akkord.** Valami sajátságos, fájdalmas érzés ragadja meg az ember lelkét, a mikor abba a nehezen támadt illúzióba, melyet a festett világ kelteni tud, gyászos és egyszersmind prózai hangok vegyülnek. Szegény bájos Lili, pajzán Letoriéres vicomte, néhódító Boccaccio s mindannyian az operett muzsa vidám bálványai, mennyi bánat, mennyi sötétség rejlik abban a néhány, nyomtatásban megjelent rideg sorban, mely arról szól, hogy egy korai sirbaszállott operett diva gazdag ruhátára — eladó. Tudja az Isten miért, de a legprofánabb ember is, ki az izgatós trikók, a lenge palástok láttára kipirult arccal hevült zöldléljében, még az is szinte fázva borzong meg a hír hallatára, mely annak tanubizonyosága, hogy a halál nyult csontos kezével a festett világ színes falai mögé. Egyebekben a »Szinészek Lapja« legutóbbi száma közli: Néhaj Csongoy Mariska gazdag és szép ruhátára darabonként is eladó. (Kosztümök, palástok, férfi ruhák, parókák, lábbelik, sisakok, csákók stb.) Megtekinthető Elemér-utca 23. I. 5. Bihari Bélánál.

— **Halálozás** Róth Salamont városunknak közbeesülésben megaggott polgárát súlyos csapás érte. Több mint 60 éven át hűges élettársa szül Spitzer Betti rövid szenvedés után ma este 5 órakor 84 éves korában végelgyengülés folytán elhunyt. Halálával nagyszámu családot borított gyászba. Temetése hétfőn lesz.

— **Halálozások.** Szép kort ért el Hatvani Józsefné helybeli özvegy asszony. 96-ik éle évében hunyt el az éjjel. Petonszky József igazgató az elhunytban nagyanyját gyászolja. Holnap délután három órakor temetik. — Kun Szabó Lajos pékmester ma hajnalban 50 éves korában meghalt. Temetése holnap délután lesz.

— **Osálás postautalványokkal.** A temesvári m. kir. postaigazgatóság hozzánk

intézett megkeresése a következő visszaélésre hívja fel a közönség figyelmét: Az utóbbi időben egy ismeretlen tettes hamisított postautalványokkal több helyen egyes kereskedőket megkárosított olyan módon, hogy az estéli órákban a kereskedőknél megjelent s ott azon a czimen, hogy a posta és távirat hivatal már be van zárva, az utalványon kitettösszegre, illetve annak egy részére pedig az ugyanazon kereskedőnél teendő bevásárlás czéljából sürgősen szüksége van, kérte, hogy az összeget neki részben készpénzben fizessék ki, részben pedig áruval egyenlítsék ki, mit a kereskedő meg is tették. Másnap, midőn a kereskedők a postautalványokat be akarták váltani, kiderült, hogy azok hamisítva vannak. Miután ez eset már több ízben előfordult, a postaigazgatóság a legnagyobb jóakarattal figyelmezteti különösen a kereskedőket, hogy idegen egyénektől átnyújtott postautalványok beváltásától a saját érdekükben óvakodjanak.

— **Uj igazgató.** A zombori gör. keleti tanítóképzésében Vukovics György, az érdemekben gazdag igazgatónak nyugdíjaztatásával megüresedett igazgatói állásra a legfelsőbb iskolai tanács Kálics Demetert, az intézet eddigi kiváló tanárát választotta meg.

— **A délvideki magyar köznevelési egyesület** december 8-ik ülésén Szabadka város tanácsát dr. Biró Károly polgármester, akadályoztatása esetén pedig helyettese fogja képviselni.

— **Vasuti tolvaj.** Nagy Buzder János a vasuton egy kocsit fát akart ellopni. Szándékát azonban észrevették és a kereszttülvitelben megakadályozták.

— **Az István utca rejtelméből.** Már többször foglalkoztunk lapunk hasábjain azokról a tarthatatlan közbiztonsági állapotokról, a melyek a VI. kör István utcában uralkodnak, mióta ott korcsma helyiségek vannak. A veszedelmes existenciák valószínűsége aszluma a város központjában lévő sötét szűk utca, a melyből kényelmesen lefelé kizemelt áldozataikra. Alig mulik el azóta nap, hogy garázdálkodás vagy szurkálás ne történne. Az éjjel is hasonló eset ismétlődött meg, a mely valószínűleg ember halállal fog végződni. A Probojsevits-féle korcsmahelyiségben mulatott néhány társával Szegi Lajos vasuti máházó körülbelül 11 óráig. Ekkor elhagyták a helyiséget és a mint kiértek az utcára összeverekedtek. Az utcai harc eredménye az lett, hogy a korcsmatulajdonosnak Lőrincz nevű fia Szegit úgy összeszurkálta, hogy a mentők 7 sebből vérezve szállították lakására, onnan pedig, mivel sérülései életveszélyesek, orvosi rendeletre a kórházba.

— **Baleset.** Vértesi János pinczér tegnap este a színházba menet a Lengyel-utczában elcsuszott és ballábszárát eltörte. A mentők a közeli lakására szállították, ahol azonnal orvosi kezelésben részesült.

— **Gyujtogatás Apatinban.** A Part- és a Fürdő utca szegény halász és molnár lakosai egynehány nap óta folytonos rette-

gésben élnek. Nádfedeles házaikat a tűzvész fenyegeti. Gyujtogatásoknak akadtak nyomára. A csendőrség és a rendőrség erősen nyomoz és a gyujtogatót — úgy hiszik — nemsokára kézrekeríti. Folyó hó 14-én Piacovits Gyula, a M. F. T. R. ügynöke a későn érkező hajó megjövele után éjjel fél 11 órakor a hajóállomásról a Partutczán végighaladva, hazatért. Utközben Batin Ferencz nádfedeles házában ereszen tüzet vett észre. Rögtön lármat csapott és egy pár percz múlva számos ember oltotta el a tüzet. A felzavart emberek ezután a tűz okát keresték. Nem hiába. Az utca kövezetén hevert egy 70—80 cm. hosszú pálcza, melynek végére pamuttal 2 gyertya volt kötve. Kétségtelen, hogy evvel gyujtották meg a háztetőt. A gyanu alaposágát megerősíti az, hogy a múlt héten Batin Ferencz közvetlen szomszédja Kovács Mihály molnárnak nádas háza az éjjeli órákban kigyuladt és teljesen leégett. Bennégett mintegy 100 mm. buza, amelyet őrlésre adtak Kovácsnak 2 hizott malacz, liszt stb. Szegény embert a koldusbotra juttatták.

Szegyelje magát.

Nem tudunk hamarjában kifejezést találni a magyar nemzet türelmének végtelen nagyságára. De azért még ennél is van valami nagyobb, ez pedig éhbetetlen bevándoroltjainknak, a nemzet szírján és javain élősködő, ereinket mint a pióca a vért, éhesen szípolozó alakjainknak a szemtelensége. Itt él, itt szerez magának biztos anyagi slapot s ha megszédte magát, vagy pedig nem teljesítjük minden vérszopó kívánságát, rug egyet az arcunkba s nincs aki megtorolja a nemzeti mivoltunkon ejtett sérelmet. Ime egy dísz példány az ilyen fajta szemtelen elősdiék közül: Leovos János vagy amint magát bélyegzőjén adressálja: Johann Leovic Bauunternehmer Pancsova, pályázott a szabadkai tanács által kihirdetett anyagszállításra. Tud magyarul, a pályázatát magyarul is írta, de minthogy nem fogadták el ajánlatát, hát a következő ékes magyarságu levelet intézte a városi tanácshoz, biztosítékának visszajuttatását kieszközlendő:

Johann Leovic
Bauunternehmer
Pancsova.
Szabadka sz. kir. város Közigazgatási Bizottsága Szabadka.

Sende beigeschlossen Quittung, für die erlegte Caution von Kr. 1500 im baarem am 20 September d. für Schotter (K6) und Bindematerial. — bitte höflichst mittelst Post je eher an meine Adresse einsenden zu wollen.

Pancsova 30. ten October 903.
beigeschlossen: Eine
Quittung von 1500
Kronen.

Achtungsvoll
Johann Leovic
Bauunternehmer
Pancsova
Leovic János.

Hát kell ennél nagyobb éhbetlenség? Leovic Bauunternehmer ur Pancsován szegyelje ön magát!

Vendéglő megnyitás! Bathlányi-utca (gőzfürdővel szemben) levő újonnan épült vendéglő-helyiségemet

f. hó 22-én vasárnap este tombolával egybekötve ünnepélyesen megnyitom melyre a nagyérdemű közönséget mély tisztelettel meghívom.

Tombola kezdete szini előadás után. **SPICZER IGJÁRCZ** Kitünő italokról s ételekről gondoskodom.

VENDÉGLŐS.

A nyereménytárgyak Krammer Antal ruhaüzletének kirakatában láthatók.

Törvénykezés.

A Donoszlovics — Drakulics pör.

Esküdtszéki tárgyalás.

A szegedi büntető törvényszék díszes tárgyaló-termében még esti tíz óraker is égtek a gázlángok. A hallgatóság még késő este is feszült figyelemmel leste annak a valóban érdekfeszítő bűnyűgynek a fejleményét, mely két hosszú napon át foglalkoztatta az esküdtbíró-ságot. A Donoszlovics—Drakulics pör ez, melyhez hasonló nem minden esztendőben kerül a szegedi büntető bíróság elé. Két napon keresztül hallgatták az esküdtek azokat a tanukat, akik vallo-másaikkal még érdekesebbé, izgatóbbá tették az amugy is kiváló ügyet. Azután végigélveztek két jogásznak nagyhatású szellemi tornáját és végül megkettőztetett figyelemmel hallgatták a bírák ajkáról elhangzó ítéletet.

*

A délutáni tárgyalásnak három óraker történt megnyitása után Tetétleni Ármín dr., a főmagánvádló képviselője sürgősen indítványozta több szegedi tanu kihallgatását Drakulics közéleti tisztességének bizonyítására.

A törvényszék tanácsa visszautasítja a főmagánvádló indítványát.

Az utolsó tanu kihallgatása és több perirat felolvasása után befejezték a bizonyítási eljárást.

Most a főmagánvádló terjesztette elő az esküdtekhez intézett kérdését, amely a következőleg hangzik:

„Bűnös-e dr. Donoszlovics Vilmos vádlott abban, hogy a Zombor és Vidéke című időszaki lapnak 1902. augusztus hó 28-án megjelent számában Közéleti erkölcs (válasz dr. Drakulics Pálnak) cím alatt közzétett újságcikknek a vádiratban I. 2., 5., 12., 13., 14., 15. és II I. számok alatt idézett kitételeiben vagy azok bármelyikében dr. Drakulics Pái országgyűlési képviselőt megrágalmazta?“

A bíróság azután visszavonult, hogy megszövegezzék az esküdtek elé terjesztendő kérdéseket.

Egyórai tanácskozás után a bíróság elnöke kihirdette a határozatot, amely szerint megváltoztatja a vádló kérdésének szövegét és egy főkérdést és 7 mellékkérdést intézett az esküdtek elé.

A főkérdés szövege ez:

Bűnös-e Donoszlovics Vilmos dr. zombori lakos abban, hogy a Zombor és Vidéke augusztus 28-án megjelent számában megrágalmazta Drakulics Pált az által, hogy róla a következő inkriminált részeket írta:

Bizony nehéz probléma is, vagyon és kereset nélkül megélni. Még nehezebb a képviselői fizetésből urizálni. S ön ezt a sikamlós mesterséget kitűnően megfejtí, sőt pazar költségekkel lépve csábított néhány jóhiszemű uri embert.

A legjellemzőbb a dologban az, hogy Vojnich Pista ezzel a vasuttal könnyű szerrel leszedte önt a lábáról és szegény Apponyi és társai láthatták hogy kedves Pásojuk et consortes miként kerül keblére a volt bácskai főispánnak és ezzel Bánffyknak.

Nem tudom, politikai működéséhez

vagy magánéletéhez soroljam-e az egyházi téren kifejtett humbugját. Mert nem-e követett el humbugot a kongresszusi választások mindkettejénél?

Vagy föllépése a kongresszusban — mely önt egy óránál tovább el nem tűrte — nem-e volt a krakéler-tempó amelyet ön olyan gyakran hasznosan tudott alkalmazni a magánéletben?

Le is nyomatta a Zasztva f. évi július 14-én 155. szám alatt megjelent nyilatkozatában, hogy ön ferdítésből és hazugságból él.

Akkor ott kellene kezdenem, mikor Osztapár szegény lakosaitól ezt az ódiózus nagy összeget besöpörte.

Önnek az egész élete hazugság; az volt politikai hitvallása s hazugság magánélete.

Ezután Tetétleni Ármín dr. terjesztette elő vádbeszédét és utána Balassa Ármín mondotta el védbeszédét.

Donoszlovics Vilmos dr. csak arra akar felelni, hogy a főmagánvádló azzal vádolja, hogy ő tudott Drakulics dolgairól és még is támogatta. Azt feleli erre, hogy ő pozitive nem tudta csak három ember adta elő a képviselő viselt dolgait. Ez a három egyén szerezte be a bizonyítékokat Drakulics ellen és ezek után ő (a vádló) is ellene fordult. Kéri az esküdteket, hogy mentseék föl a vád alól.

Ennek végeztével Hevessy elnök összegezte az esküdtek előtt az egész ügyet és kioktatta őket a követendő eljárásra. Azután átadta Holczer Kálmánnak, mint legidősebbnek, a kérdéseket és ók esti fél kilenczkor visszavonultak, hogy meghozzák a verdiktet.

Fél tizenegy volt már, amikor az esküdtek ismét megjelentek a tárgyaló teremben.

Kun Miska, az esküdtek választott főnöke kihirdette a verdiktet, mely Donoszlovicsot nem bűnösnek mondja ki. Ezután beszólitották a vádlottat és kihirdették előtte az esküdtszék verdiktjét.

Erre Hevessy Kálmán elnök, Gerhauer József dr. és Márton József dr. szavazóbírák visszavonultak és meghozták az ítéletet. A bíróság Donoszlovicsot fölmentette az ellene emelt vádak alól. Főmagánvádlót egyben 400 korona perköltségben és 450 korona eljárási költségben marasztalták el.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai büntető törvényszék a jövő hétre a következő ügyeket tűzte ki főtárgyalásra:

November hó 23.

Zvókity Szimoné orírat hamisítás.
Kohl Mátyás és t. súlyos testi sértés
Romhányi István sikkasztás.

November hó 24.

Német Mihály és társa súlyos testi sértés.
Csik István rágalmazás.
Szudárovics Benedek és t. párviadal.
Horváth István súlyos testi sértés.
Sickovics József erőszakos nemi közöslél.

November hó 25.

Keller András emberölés.
Pérics Mihály és társai lopás-organizáció.
Patek Béla és t. párviadal.

November 26.

Zuber József és t. megvesztegetés.
Nagyhegyesi András hatóság elleni erőszak.

Szombati József és t. hatóság elleni erőszak.

Keller Henrik súlyos testi sértés.

November 27.

Neubach Vilmos osalárd bukás.

Novák János és t. súlyos testi sértés.

Gabonatözsde.

Budapesti gabonatözsde.

Ma készbuza mérsékelt kínálat és gyenge vételkedv mellett változatlan tartott volt.

Forgalom 17.000 mm.

Rozs szilárd, árpa, zab, tengeri nyugodt. Az 1903. évi november hó 19. esti 6 órától november 20. esti 6 óráig Budapestre.

A határidősüzletben ma is az üzletellen séget kellett konstutálni, mert a délelőtti folyamán alig jött egy-két kötés forgalomba.

	Kezdeté	Változás
Buza okt.-re	775	774—773
Buza	—	—
Buza apr. 1904	—	—
Rozs okt.-re	673	672—671
Rozs	—	—
Rozs áprilisra	—	—
Zab okt.-re	552	550—551
Zab	—	—
Zab áprilisra	—	—
Tengeri okt.-re	—	—
Tengeri	—	—
Tengeri máj. 1904	525	526—525
Repce	—	—
Repce aug.	11,80	11,80—11,90

Felelős szerkesztő:

VAJDA JÓZSEF

4540. 903. szám.

Hirdelmény.

Szabadka szab. kir. város tanácsa ezenel közhírré teszi, hogy a város közönsége tulajdonához tartozó és a Pest—Zimonyi vasut mentén illetve a halasi szőlők között a 10833., 10834., 10835., 10836., 10836/2. és 10842/2. hr. szám alatt fekvő föld parcellák f. évi november hó 28-án d. e. 9 óraker a helyszínen nyilvános árverés útján örök áron el fognak adatni azzal, hogy vevők tartoznak a leütött vételári összeg 10%-át bánat pénz tejében azonnal, a vételár többi részét pedig a törvényhatósági illetve kormányhatósági jóváhagyás után le fizetni.

Bővebb felvilágosítások a gazd. ügyosztály hivatalos helyiségében kaphatók.

Kelt Szabadkán, 1903 évi november hó 19-én.

A városi tanács.

1092 ikt. szám agdt.

Lóárverési hirdelmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménesből az alább felsorolt lóanyag fog folyó évi december hó 10-én nyilvános árverés útján a helyszínen eladatni és pedig

3 darab idősebb anyakancza
2 „ négyéves kancza
4 „ idősebb herélt és
22 „ három éves herélt

Az árverés reggel 9 óraker veszi kezdetét.

Az árverési feltételek a helyszínen fognak a közönségnek tudomására hozatui.

Mezőhegyes 1093 november hó

Magyar királyi állami ménesparancsnokság.

LENGYEL MANO

Bank és Bizományi Üzlete

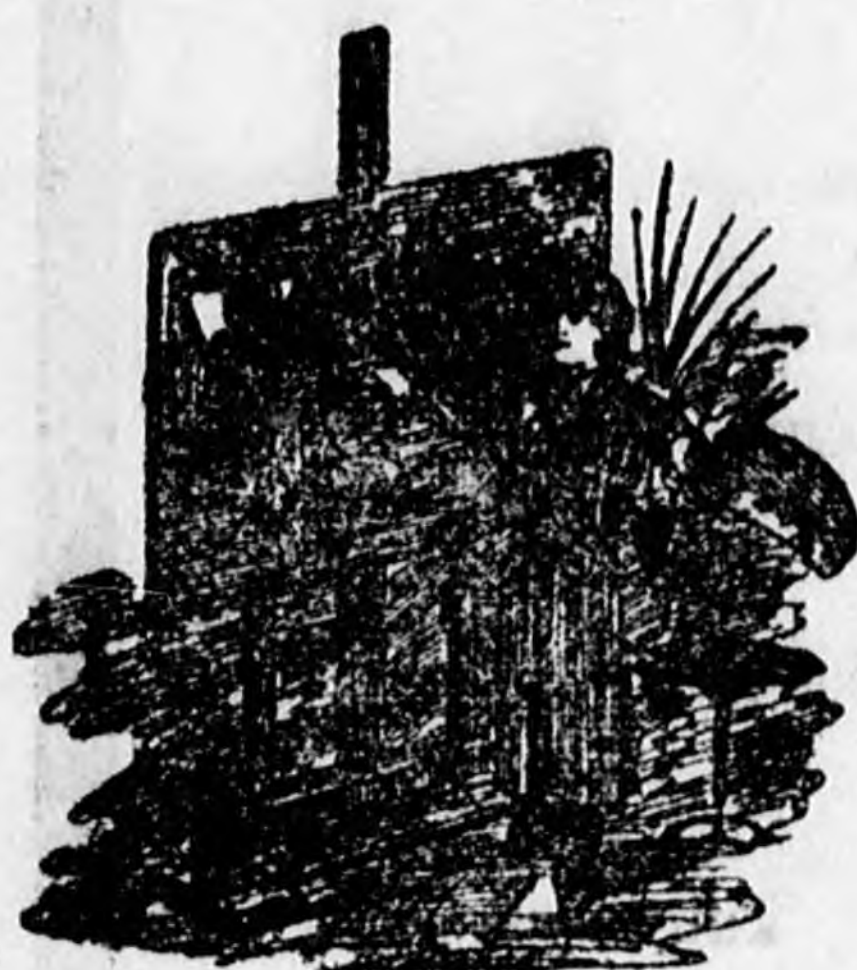
Szabadkán,

● I. kör. Eötvös-utca II7. sz. ●
(az »Arany dinnye«-hez ozlított házbau.)

Ajánl törlesztéses jelzálogkölcsönöket 10 évtől 60 évig terjedő visszafizetéssel 3% és 4% kamattal, városi bérházak és földbirtokokra leendő betáblázás mellett,

A mű festőhez

◊ címzett egyházi szerek és festék kereskedés, ◊
mű és iparfestészeti terem megnyitás.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a közel husz éven át főnálló üzletemet megnagyítom és kibővitem

egyházi szer és festék-kereskedéssel.

A »Műfestőhez« címzett kereskedésben e fogadtatnak megrendelések egyházi képfestésre, portraifestésre, templom festésre bármely stylben; szobafestések magyar stylben; termek és szállodák modern kifestése; aranyozások, oltár-épitések, szobrok polikromlironása, másolások, szóval minden a műfestési és festési szakmába vágo munkák.

Előnyös beszerzési források lehetővé teszik, hogy **eredeti gyári árakban számíthatok, s így vé:met olcsón és szolidan szolgálhatom ki.**

Ajánlom továbbá a festőknek és háztulajdonosoknak

1. gujabb találmányomat

cedves falaknak szárazza tétele végett festés által, mely feleslegessé tesz minden grundolást, s hulladék leválást. Ezen új találmányom

a Bátorí magyar új enyv,

mely kizárólag csak nálam kapható. — 100 kiló 25 kor.

Figyelmeztetés!

Minden báziasszonynak elkerülhetetlenül szükséges. Házilag festheti mindenki ruháit flox kelme festékekkel (törvényileg védve.) Tizenöt perc alatt elkészül, függönyök, blousok, férfi ruhák festésével. — A festék minden színben kapható.

Ára egy tubusnak, mely 45 méter szövet megfestésére elegendő 85 fill. vagy egy korona.

Bátorí (Blaskovits) Mihály

műfestész Szabadkán.

Üzlet: Deák-utca Job-féle ház. Lakás: VII kör, Erdő-utca 66. sz

oooooooooooooooooooo

Papir hulladékok

alágyujtáshoz

egy kiló 8 fillér.

Kapható:

Heumann Mór

papirkereskedésében Szabadkán.

1852. sz. eln. 902.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Üzlet megnyitás!

Van szerencsém a nagy érdemű közönségnek tudomásul adni, hogy

Czukrászdámat

a Kossuth-utcai régi képez le épületben a mai nappal ismét megnyitottam. Megköszönve a nagyérdemű közönségnek eddigi támogatását és jó indulatát, irányomban továbbra is fentartani kérem.

Kiváló tisztelettel

Hermann Frigyes.

oooooooooooooooooooo

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona sőt 800 korona is katasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vételár háromnegyedrészre lesz meg-szavazva.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schäffer Dilmos

bankigazgató

Szegeden.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

Magyar kölcsön-

könyvtár előfize-

tési ára egy óra

1 korona

Heumann Mór

könyvkereskedésében

Szabadkán.

SZÖLÖLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár minden kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg-nó is, termést nem hoz, azért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlő-érés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s ninesen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Czím:

Ermelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Selyem árunk összehalmozódás folytán az összes raktáron levő blouse és ruha

selyem ujdonságokat

1. hó 15-től 20%-al olcsóbban árú-sítjuk el.

Kiváló tisztelettel

Schulhoff Ignác fia és társa.

Vendéglő megnyitás

tombolával

Spitzer Ignácznál.

Este 10 órakor.

Boreladási hirdetés.

A szabadkai földmives iskola szőlőjében termett, alább felsorolt borok

folyó évi november hó 29-én d. n. 2 órakor

Palicson, a földmives iskola pinczéjében,

hordónként árverezve készpénz fizetés mellett eladatnak oly formán, hogy az elkelt borok legkésőbbben

folyó évi december hó 8-ig

a vevő hordójába fejtve, helyben, vagy a palicsi állomásra kiszállítva átveendők.

1903 évi termés

4780 l. ezerjő
4383 „ „
2195 „ olaszrizling
1171 „ „ „
1180 „ „ „
890 „ oportó siller

1901 évi termés

347 l. siller kadarka
331 „ „ „
556 „ „ „
2130 „ „ „
2135 „ „ „

Összesen 5489 liter kadarka

Osszesen 14608 liter

Felügyelő bizottság.

APRO HIRDETÉSEK.

Minden apró hirdetés beiktatása 15 szóig 40 fillérbe kerül, minden további szó 2 fillérbe, vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül.

Az apróhirdetések előre fizetendők. Értesítéseket a kiadóhivatal ad, levélbeni kérdésekhez válaszra való bélyeg melléklendő.

A INEK

házastársra,
segédre,
ispánra,
kertészre,
kulcsárra,
gazdatisztra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra

van szüksége

AKI

butort,
zongorát,
bort,
gabonát,
gyümölcsöt,
házat,
telket,
birtokot,
kocsit, lovat,
eladni kíván

Legelőbb vásárlási forrás!

Elegáns kalapok, nyakkendők, botok, gallér és kézelők, keztyűk, harisnyák, fekérműek és sport cikkek dús választékban.

==== Különlegességek női bluzokban. ====

EISLER IZSÓ

férfi és női divatruházában
Szabadkán, főtéren.

Morvai Novák G.

vasbeton és Rabitz munka vállalkozó,
← márvány, mozaik és cementáru gyár.
Vasbetonból épült saját házában, a vasuti indóházzal
Telefon 238. sz. szemben. Telefon 238. sz.
Elvállal: vasbeton és Rabitz munkákat, beton-
osatornázás, beton műtárgyak, nedves falak szárasztás
és granitt-terasztó munkák.

Fürdő kádak, víztartók, vízelők, szökő kutak, facement tetők.
Nagy és állandó raktár Román és Portland cementsből.

Nagyban és kicsinyben a házhoz szállítva legjutányosabb árak mellett.

Nagy raktár mindennemű mozaik és cement lapokból 16 színben, kerámit lapok.

Kőagyagsövek. Szabadalmazott asfalt elszigetelő lapok nedvesség ellen.

Asphalt papír, stb.

az a „Bácsmegyei Napló“

apró hirdetési rovatát
használja.